

6. De hoofdtooi van de vrouw (11:2-16)

6.1 Inleiding

De verzen 2 tot en met 16 van dit hoofdstuk zijn al jaren onderwerp van veel discussie. De vraag waar het omgaat is: Wat moeten de hedendaagse gemeenten met dit bijbelgedeelte? Onder de bijbelgetrouwe christenen in men het er echt wel over eens dat de Bijbel gehoorzaamd moet worden. Maar geldt dat ook voor die gedeelten waarbij de culturele achtergrond van die tijd een belangrijke rol speelde? Of kunnen we nu die gedeelten min of meer weglaten omdat de cultuur inmiddels sterk veranderd is? Deze vraag verdeelt de bijbelgetrouwen in twee kampen: De ene groep zegt: Gods Woord moet onvoorwaardelijk gehoorzaamd worden ongeacht de culturele setting waarin een bepaald bijbelgedeelte ontstond. De andere groep heeft de opvatting dat bepaalde apostolische geboden nu niet meer van toepassing zijn omdat de culturele setting nu anders is. Ieder zij voor zijn eigen geweten ten volle overtuigd.

Het betreffende gedeelte bevat een aantal exegetische moeilijkheden. Voor een uitvoeriger behandeling hiervan zij men verwezen naar [1].

Opvallend is dat Paulus in vers 2 de Korintiërs prijst voor hun trouw aan wat ze van Paulus geleerd hebben. Inmiddels is echter gebleken dat er toch wel enige correctie nodig is! Mogelijk is dit ook weer een tactische opmerking van Paulus om de aandacht te vestigen op wat hij nu gaat zeggen en als contrast voor datgene waarin hij hen niet kan prijzen (bijvoorbeeld vers 22).

6.2 Kefale, oorsprong of autoriteit?

Vers 3 is het onderwerp van veel discussie. De vraag is hier wat er onder 'hoofd' verstaan moet worden. In het Grieks staat hier het woord 'kefale'. Dit kan betrekking hebben op het lichaamsdeel maar ook op het 'figuurlijke' hoofd in de zin van 'autoriteit' of 'leider'. Verder kan het ook nog de betekenis hebben van 'bron' of 'oorsprong'. De discussie gaat over de juiste figuurlijke betekenis: Betekent 'kefale' hier nu 'autoriteit' ('leider') of 'oorsprong' ('bron')?

Beide opvattingen geven voor vers 3 moeilijkheden. De klassieke opvatting is die van 'autoriteit'. Een bekend voorvechter hiervan is de bijbelleraar Pawson [4]. Volgens hem is de bijbelse betekenis van 'kefale' steeds die van autoriteit in de een of andere zin. De moeilijkheid bij deze opvatting (voor mij persoonlijk) is dan wat ik dan moet verstaan onder vers 3b:

.....*het hoofd van Christus is God*

Tijdens de aardse bediening was de Heer Jezus onderworpen aan de Vader maar buiten deze aardse periode gaat de kerk van alle eeuwen steeds uit van de gelijkwaardigheid van de Vader en de Zoon (Westminster Confession). Wat moeten we dan met: de autoriteit van Christus is God? Heeft Paulus hier dan alleen de periode van de aardse bediening op het oog?

De andere opvatting (zie bijvoorbeeld Fee [5] en Cunningham en Hamilton [6] geeft ook moeilijkheden. De man is de 'kefale' van de vrouw zou betekenen dat Eva uit Adam is voortgekomen (de rib werd genomen van Adam) en God is de 'kefale' van Christus zou betekenen dat Christus voortkomt uit het wezen van God (Hamilton) of het zou wijzen op het tijdelijke vleeswording van de Heer Jezus. God is dan de bron van Christus die door Zijn verlossingswerk de bron is geworden van iedere wedergeboren man. Deze laatste opvatting vinden we bij Fee [7].

Veel moeite heb ik met het commentaar van Hamilton [8] bij Ef. 5:23: *want de man is het hoofd van zijn vrouw, evenals Christus het hoofd is zijner gemeente; Hij is het, die zijn lichaam in stand houdt.* :

Hier wordt in het Grieks in beide gevallen voor 'hoofd' 'kefale' gebruikt. In het volgende vers wordt gesproken over de onderdanigheid van de gemeente aan Christus in alles. Als er dus in vers 23 over het 'hoofd' zijn van Christus van de gemeente' gesproken wordt dan wordt er m.i.wel degelijk gesproken over de autoriteit van Christus over Zijn gemeente. Moet ik dan aannemen dat het eerste 'kefale' in Ef. 5:23 een andere betekenis heeft (namelijk: oorsprong) dan het tweede 'kefale' (namelijk: autoriteit)? Het lijkt me heel onwaarschijnlijk. Volgens Hamilton heeft Paulus bij Ef. 5:23

dan ook niet de gezagskwestie in gedachten omdat Paulus dan wel afgesloten zou hebben met...de gemeente waarvan Hij de Heer is. Inplaats daarvan leidt Paulus de lezer weg van de gedachte aan autoriteit door Jezus als Verlosser te schilderen (De Willibrord vertaling geeft: Hij is ook de Verlosser van Zijn lichaam.). Het 'kefale' zijn van Christus van de gemeente moet dan volgens Hamilton (naar ik begrijp) vooral gezien worden als: Christus is de bron van nieuw leven voor de gemeente. Persoonlijk komt deze uitleg me wat merkwaardig over te meer daar, zoals al gezegd, in het volgende vers wel degelijk sprake is van een gezagsverhouding. Ik stap nu van deze kwestie af en ga over tot de (mogelijke) praktische consequentie van 11:2-16.

6.3 Waar gaat het om?

De vraag waar het omgaat is: Moeten we van de zusters verlangen dat ze in onze samenkomsten bidden en profeteren met de een of andere hoofdbedekking? Of nog algemener: moeten ze steeds een hoofdbedekking hebben? In het volgende geef ik hierover een (!) mening (waar ik me redelijk in vinden kan).

Met het dragen van een hoofdbedekking door de vrouw wil Paulus een stukje scheppingsorde hooghouden in de gemeente. Als een zuster bidt of profeteert doet ze dat onder de "paraplu" van haar man, vanuit haar plaats en rol in de scheppingsorde van God. De man komt direct uit God voort en staat onder het onmiddellijke gezag van Christus. Dit wordt symbolisch uitgedrukt doordat hij geen hoofdbedekking hoeft te dragen.

De scheppingsorde en rolverdeling tussen man en vrouw blijven onveranderd geldig maar het **uitdrukken hiervan** door het dragen van een hoofdbedekking is overgenomen uit de Joodse traditie: Als een Joods meisje trouwde kreeg ze een sluier met hoofdbedekking. Hiermee werd uitgedrukt dat haar leven nu onder een 'nieuwe bedekking' kwam namelijk de autoriteit, de zorg en de bescherming van haar man. Wij zijn niet gebonden aan de Joodse traditie en daarom lijkt het geoorloofd om het dragen van een hoofdbedekking door de zusters tijdens het bidden en profeteren niet verplicht te stellen. We hebben hier dus sterke aanwijzingen dat het gaat om een cultureel-gebonden zaak.

Meer aanwijzingen dat het hier in het algemeen om een cultureel gebonden zaak gaat zijn de volgende:

- In vers 14 staat dat de natuur zelf leert dat indien een man lang haar draagt dat een schande voor hem is. Dit kan de opvatting in de dagen van Paulus zijn geweest maar men kan dit zeker niet meer naar de hedendaagse cultuur overbrengen.
- In het Korinte van die tijd hadden de vrouwen allemaal een hoofdbedekking behalve de kaalgeschoren prostituees.. Een vrouw die met ongedekt hoofd liep viel derhalve in negatieve zin op. Om deze reden is het al begrijpelijk dat Paulus niet wil dat een vrouw, die gaat bidden of profeteren haar hoofdbedekking verwijderd.

Wat is de betekenis van vers 10: *Daarom moet de vrouw een macht op het hoofd hebben vanwege de engelen?* Hiervoor zijn weer verschillende verklaringen. Een mogelijke verklaring [2] is dat als een vrouw zonder hoofdbedekking al mensen shockeert dan geldt dit zeker ook voor de engelen die als bewakers van de scheppingsorde aanwezig zijn bij de aanbidding (1 Tim. 5:21) .

Ook vers 16 is een beetje lastig te begrijpen: *Maar, indien het er iemand om te doen is gelijk te hebben, wij hebben zulk een gewoonte niet, en evenmin de gemeenten Gods.*

De NIV-vertaling geeft:

16 If anyone wants to be contentious about this, we have no other practice—nor do the churches of God.

En de GNB-vertaling luidt:

16 Als iemand dit zo nodig wil betwisten, dan wil ik er wel op wijzen dat het bovenstaande onze gewoonte is en ook die van de gemeenten van God.

De laatste vertaling is misschien wel het duidelijkst. Het komt erop neer dat wat Paulus voorschrijft aan de gemeente te Korinte ook de gangbare situatie is bij de andere gemeenten en ook bij Paulus en zijn medewerkers.

De NBG-vertaling is in dit opzicht wat 'mistiger'. Het 'wij hebben zulk een gewoonte niet' lijkt te slaan op de gewoonte om gelijk te willen hebben. Maar de gewoonte die hier bedoeld wordt betreft blijkbaar een andere praktijk dan die welke Paulus hen voorschrijft [3].

Verwijzingen

1. *Gordon Fee, The First Epistle to the Corinthians, William B. Eerdmans Company, Grand Rapids, Michigan 1987, pag. 491-530*
2. *The New Bible Commentary Revised, Intervarsity Press, 1970, pag. 1066*
3. *Gordon Fee, The First Epistle to the Corinthians, William B. Eerdmans Company, Grand Rapids, Michigan 1987, pag. 529, 530*
4. *David Pawson, Leadership is male, Harper Collins Manufacturing, Glasgow, 1988, pag. 63-66*
5. *Gordon Fee, The First Epistle to the Corinthians, William B. Eerdmans Company, Grand Rapids, Michigan 1987, pag. 503*
6. *Loren Cunningham & David J. Hamilton (met Janice Rogers), Waarom geen vrouwen?, Gideon, Hoornaar, Nederland 2004, pag. 203-223.*
7. *Gordon Fee, The First Epistle to the Corinthians, William B. Eerdmans Company, Grand Rapids, Michigan 1987, pag. 505.*
8. *Loren Cunningham & David J. Hamilton (met Janice Rogers), Waarom geen vrouwen?, Gideon, Hoornaar, Nederland 2004, pag. 216.*